

TRIBUNA POPORULUI

Crucea în Ungaria.

(*) Ungaria ar fi să fie o țeară sănătoasă. Din vechime chiar, Ungaria este patronă a statului ungarian Sfânta Maria. Chiar la 1848—49, multe dintre steagurile lăcașelor lui Kossuth erau chipul Sfintei Fecioare. Si d'atunci încearcă să bine de curând, crucea era respinsă și insultarea ei aducea peripsă.

De când asupra opiniei publice peste tot: asupra Ungurilor s-au spânzuit însă Ovrei, crucea și-a pierdut în Ungaria sfântenia. Ne aducem aminte că într'un oraș din județul de Nord ale Ungariei un consilier comunal Ovrei a insultat crucea și a aruncat-o afară din sala consiliului. Nu de mult un rabin din Ida a refuzat apoi să-și deschopere locul în pretoriul judecătoriei unde crucea și de curând crucea a fost insultată chiar în palatul cel nou al universității din Budapesta.

Nimeni, dintre cei care au comis eroul, n'a fost însă pedepsit. Băile pretinse ungurești se indignau că statul vuiet pentru ruperea unor cruci!

De ce? Pentru că pretutindeni erorii crimei au fost — Ovrei, care în patruță de Preacurata Fecioare, unui ovreu nu-i permis să-i călătorească nicăi dacă lăzile să fie în buzunar.

Ațiunea a produs însă reacție. insultele ovreiescă creștinii din Bucovina trebuiau să răspundă. Așa s'a emplat apoi că la alegerile de președinte al tinerimii universitare au votat creștinii, iar Ovrei, intovărășiti de „democrații“ lui Kossuth și cu recomandări lui Bánffy au suferit o înfrângere asupra căreia unii eroi ai „liberalismului“ au avut ocazie să medieze chiar în spital.

Tot sub influența acestui curent, profesorii facultății de drept din Bucovina au revoltat atunci de parțial să se ordone ca în toate sălile unde se întâlnește o festivitate oficioasă, să se pună semnul crucii.

Organele puse în serviciul Ovreilor au revoltat atunci de parțial să se ordone statariul împotriva Ovreilor. Ele de-a rândul au dus o campanie violență în contra profesorilor „reacionari“.

Campania a și avut, se vede, efectul dorit. Pentru că în ședința dela 8. profesorii dela facultatea filosofică discutând și ei, în consiliu, afacerea rău, propunerea de a se interveni și lângă ministrul intru și pune crucea ca insignă în sălile de festivitate

ale Universității, dintre 25 profesori nu s-au mai găsit de căt 8 care să ceară respectarea crucii, 17 au zis că nu e nici o nevoie ca la universitate să se vadă vreun semn că suntem într-o țeară creștină.

Mai ramâne acum să se vadă ce vor hotărî facultățile de teologie și de medicină, ca apoi să-și dea votul senatul universitar, ceea-ce se va întâmpla încă nainte de serbările Crăciunului.

Eată efectul incuseririi Ungurilor cu Ovrei. La 1848—49, când Ovrei nu erau încă recipiați, catolici și calvinii, luptau chiar ca soldați ai lui Kossuth, sub drapel pe care era cruce și chipul sfintei Fecioare Maria. Acum, de când s-au dat în brațele Ovreilor, fac legi în care se decretează neconfesionalitatea, se propagă deoarece ateismul, și în cele din urmă nu mai suferă semnele creștinismului nicăi în școală.

Eată unde i-a dus democratismul ovreiesc și liberalismul calvinesc.

Românii bucovineni și noi. Losinca partidelor germane din Austria, în lupta electorală este: limbă de stat germană! Clericalită de asemenea cere ca limba germană să fie limbă oficială în comunicarea dintre diferențele naționalității. Slavii, și în special Cehii combat cu multă furie pe germani, și pe cei care merg cu ei în această privință, între care sunt și Români bucovineni.

Din această împregiurare unele stări maghiare se silesc să ne dea un fel de exemplu, ce ar fi să imitem, adică: să ne dam în brațele maghiarismului.

Contra cui? Si la ce bun...?

Nu se potrivește combinația confrăților soviniști; căci pentru noi soviniștii sunt ceace pentru Bucovina sunt Ruteni!

Românii din Bucovina luptă cu totul pe alte baze. În germanism ei caută un scut contra rutenisării; pe când noi luptăm pentru respectarea și aplicarea legilor ţării prin care se garantează caracterul etnic al ferit contra silniciei maghiarizării.

Să contrar spuselor soviniște, se întâlnesc în totdeauna Români din Bucovina cu noi, pe terenul luptei pentru integritatea nealterată a Monarchiei.

Pentru ocrotirea moralității

(b.) Fără moral nu poate nici să se formeze, nici să se închiege și nu poate mai ales să existe nici un fel de societate omenească.

Moralul ideal, care și are temelia în cele trei mari principii ale invetăturii creștine, este nu numai parte a intregitoarei, ci chiar parte principală

în civilizație omenimii. Dorul și dorința, îndeosebi menirea și datoria fierii societății omenesti cu rîvnă pernă viitor este, să prospere în biserică și în zilele zilei cu cel puțin un pasnăinte în mersul său spre dezvoltare și în rînd să stea cu popoarele învecinate deja spre adevărată civilitate și cultură. Este însă foarte mai lucru în lume civilizația aceasta căci ea numai atunci poate să forțeze partea preponderantă în cultura adevărată, dacă mâna în mâna mere totdeauna și în toate calele sale cu rîvnă creștinismul.

Toamna azi însă, parțială societatea omenească nu se prezintă astfel, nici cea țărănsă civilisață, nici cea cu pretenții de-a figura ca adevărată cultă. O sunem în general aceasta; în amănunte nu intrăm.

Pretutindeni în statele civilizate ale globului terestru, omeneimea să îngrădi de institute de cultură, de adăpost și ocrotire pentru membrii săi invalidi și neputincioși, pentru cei lipsiți de avere și de sănătatea trupăscă și sufleteasă. Aproape pretutindeni în lume s-au ridicat și înzestrat cu cele necesare instituții, de caritate și de binefaceri, așezaminte pentru orfani și bolnavi etc., cărora viața nu le poate fi înțeleasă în întreaga lume. Acestea sunt cunoscute sub numele lor genuin: Maghiari.

De-un lucru capital însă, așa se vede, moderna societate omenească și-a cam uitat în preocupăriile sale multiple: de îngrijirea și adăpostirea mai corăpunzătoare a moralului public, stălpul și razimul cel mai puternic al trainiciei neamului omenească. Pe zi ce a trecut, el a început să decadă mereu, să devină cenușoara societății, în care numai el poate să mențină neprihănit sufletul și puterea curată în flință omenească.

Sute și mii de pilde vîl servesc ca cele mai graitoare marturi despre aceasta.

Adevărat, că în bunătatea inimilor, în credința lor tare și neclintită, în puritatea caracterului lor moral, — protopărinții și străbunii actualei lumii creștine s-au îngrijit și de urmași și de sanctuarul de adăpostire a moralului. Au lăsat pilde de șapte mari și virtuoase, nici au lăsat, mai presus de toate: biserică lui Christos cu preceptele și cu așezamintele ei sublimi și de vecinătățile. — Omul din zilele noastre însă, biruit de pasiuni și de presiunea curentelor reale, a început mult să se înstrâneze de calea virutății, de sanctuarele moralului.

Un cas de veto în privința aceasta găsim totuși în sinul societății, chiar acum, în zilele noastre. „Alkotmány“ în numărul de Dumineacă publică anume, — la loc de altfel foarte ascuns — următorul comunicat de deosebită importanță, mai ales pentru societatea maghiară:

Secretarul societății din Londra, „National Vigilance Association“, W. Alex. Coote — zice „Alkotmány“ — din înscrinarea acelei societăți obosește în constituirea de comitete regnolare în toată Europa. Scopul acestora este înfrângerea negotiatoriei cu slavii albi, a aşa numitului negoț cu fete. Spre acest scop, englezul Coote a sosit și la Budapesta, unde Sâmbăta (8 Dec.) o sesiune a reuniunii să se desfășoară.

cetate din cele mai fruntașe familii maghiare, dame și domni, s'a întrunit în sala de conferințe a hotelului „Hungaria“ pentru sprijinirea acestui scop nobil și filantropic. Invitațul Vâmbéry a presintat societății în limba engleză pe englezul Coote, facând cunoscut scopul venitului lui în Ungaria. După asta Vâmbéry a vorbit despre importanța chestiei pentru Ungaria, accentuând în același timp, că unele următoarele negotiatori cu fete — cele mai multe victimele adună în Ungaria, mai multe decât orunde în lume. In America sudică — a zis confrerul — asemenea fete perdute se cheamă hungara; ear în calea ce el a făcut spre rezat, a suzit pomenindu-le sub numirea madzașo.

După Vâmbéry a vorbit apoi englezul W. Alex. Coote, care a accentuat, că „National Vigilance Association“ luptă în contra păcatului și a immoralității, și îndeosebi se ocupă cu ocrotirea femeilor tinere, pe care să meargă internațional, sub pretext că le așeză în locuri bune, — le amigesc în străinătate. Asupra acestui mare rău — zice Englezul — poate să ajute numai o legislatură și organizare comună internațională. — În urma acestui îndemn s'a constituit apoi și un comitet maghiar, al cărui președinte a fost ales cu aclamație contele Apponyi Albert.

Acesta e casul. Fără îndoială de o imensă însemnatate îndeosebi pentru Maghiari.

Va să zică, exportul sufletelor de fete maghiare prihănite, este cel mai mare între toate țările continentului, astfel, că până în părțile cele mai departate ale resăritului și până chiar în America — ele sunt cunoscute sub numele lor genuin: Maghiare.

Lucrul e grozav și că se poate de cînd: A trebuit să vină un om strain, dintr-o lume depărtată, ca să le spună Maghiarilor acest crud și sdrobitor adevăr! Un savant din alta parte a lumii a trebuit să facă drumul până în capitala Ungariei, pentru ca să deștepte pe Maghiari și să-i conjure: a-și salva cinstea și viitorul neamului!

Privit deaproape, întreg elementul maghiar — ce este el în raport cu populația globală pămîntesc? Un strop de apă în Oceanul Pacific!

Și cu toate acestea, tocmai el să devină azi „cel mai celebru“ pe toată întinderea acestui glob! Și cum? — Ca dând lumii cel mai mare contingent de fete depravate!

Eată dar un vast teren de muncă și de activitate salutară specifică pentru marea societate maghiara. La ce atâta tămbălau cu maghiarizarea? La ce „nemzeti szövetség“-uri și alte astăzi societăți de desnaționalizare și de invrajire între elementele patriei, — cand tu nu ești în stare să fii stăpân pe avutul tău propriu?

Maghiari să se închine Englezului Coote și monument să-l ridice, atât în capitala ungă, cât și în securitate. Sfatul lui să-l urmeze, dacă vor, ca elementul maghiar să nu caute odată „Sabin“, pentru a-și reinvia viața neamului.

Îsprăvuri mețianiste în Ardeal.

II.

Pe când în afara reprezentă în acest chip și atât de slab apără biserică și interesele ei, în afacerile interne încă să de-

vedit și fi lăsat de simțul de respect față de legile bisericii și creștinestii. În cadrul acestei afacerilor interne părintele Mețianu își încăpătă, că este protopopul Mețianu de odinioară, că are de-a face numai cu preoți și cu dascăli de bucovine dela sat, cu terani prosti, cărora le poate impune ordini și când poruncile sale, fără ca ei să aibă dreptul de a reflecta o singură iotă.

În deschiderea sa naturală, care nimenie nu i-o dispută, se crede atât la unul și la altul, și că poate face orii și chiar din voiață sa lege. E deschis părinților Metropolit și astăzi, dar deschiderea acesteia îl lipsește sucul cel bogat și elegantă formei, care după cum știm, se procură numai printre intinsă cultură și înțelepciune. Această cultură de se arată o părintele Mețianu, ar avea și idei mai mult și avântate și nu ră aluneca să dea seos pe cărți, cari nu duc la mărturierea sufletului și pe care vă zîndui că umbătă, nu-l mai putem avea în aureola ce ar trebui să înconjoare pe un prelat.

Dacă de pildă am examinat cuvântul de deschidere ce l'a răsărit la ultimul congres, apoi nu vom găsi într'iazul nici o idee nouă și mișcătoare, ci tot același fraze sunătoare și apăruri la dragoste și înțelepciune frâțească, cari tocmai fiind că sunt prea des pe buzele omului, nu mai produc efectelor dorit. Un corp matră și atât de distins în cultura, ca și congresul național-bisericesc, se poate cu tot dreptul absolva de predica moralizătoare și nu aştepta la o vorbire program bogată din partea capului suprem al bisericii.

I. P. S. Sa știe din doasă în dosarele scripturii și rugăciunii, dar nouă ne face impresia, că evlavia și cucernicia sa nu este părună de lumina înțelepciunii creștinestii. Intocmai cum cel mai mulți oameni nu caută să și dea sămăd de înțelepciunile surale românești. Totul nostru de tot bine știuta. Nu e destul, ca servitorii lui Dumnezeu să zică în toată ziua „Doamne, Doamne” și să păzească regele calea bisericii, ci el au să se și lumineze de poruncile lui Dumnezeu, și numai când pe acestea le păzesc, au răspândit mare. Si mai departe astăzi lumea caută să facă nu numai ce vise, ci și ce face popa.

Prin urmare numai acela e îndreptărit să predica cuvântul lui Christos, care e năsinovat cu mâinile și curat la inimă, care nu și-a luat în desăvârșirea sufletul său, și nu s'a jurat într-o vicleșeng vecinului său. Părintele archimandrit Pușcariu ar putea să spună lucruri interesante pe această temă.

Dar ce folos este pentru noi a lăsa toate acestea? cine are să ia culul la timpul și la locul său într-o apărare? Căci domnia lui Mețianu este eroistică și consistorul din Sibiu este puș în mâinile sale. Constituția bisericii înăbușită în statutul organic, care trebuie să fie în contra tot Romanul ortodox, dela vîcă până la opinie, este de multe ori căză. S'a întâmplat, că erau cei și a facut consistorul, mână să desfășă archiepiscopul, cum după cum se știe, este casul cunsiderării lui Traian Mețianu. Hotărîrile sinodelor parochiale, alegeri de căzări invățători etc., sunt numite, pentru că așa vrea archiepiscopul, așa că înțelepcia „neamurilor”.

In chipul acesta se produce în periferie, amărăciune și am auzit de la oameni de frunte părere, că între astăzi de împregiurări, sub astfel de regim bisericesc nu se va produce o mișcare pentru recuperare la altă confesie, ori chiar desordinară ori cărei confesiuni.

Un fapt întrădevăr ne mai poenit nici se comunica din Sibiu, că în comuna Pejana Mărului de la lungă Făgăraș, patru uanii și acelaș post de învățător s'a denumit în aceeași zi două candidați, unul din partea Consistorului, altul din partea Archeepiscopului. Dar pe baza cărui paragraf din legătura are un episcop drept de a numi invățători?

Natural, că toate incurcăturile de căzări, asemenea le face arhierul cu scop născut ideal!

Că despre ilustrarea talentului său finanțiar, vom aminti faptul destul de cunoscut al „singheliilor”. Când cu procurarea actelor trebuințioase necăzăruș preot pentru dotăriunea dela stat, s'a întâmplat, că mai toți preoții din arhidiocesiile n'au avut dela reprezentat Miron atestate, că sunt înțelepti de niște taxe ce se cer la sfântuire. Acum vine Mețianu și îl provoca pe toți preoții prin un ordin îscălit de un scriitor din cancellaria consistorială, ca să-i trimită între 10 și 20 de grabă taxe de căte 35 fl. Preaupanțind că sunt în Ardeal 800 de preoți de felul acesta, părintele Mețianu ar fi avut cu ocazia aceasta un venit lateral de vreo 28,000 fl. v. a. Oamenii săpătuți de iacenie și înăbușiti de argint nu pot fi plăcuți nici lui D-zeu, nici oamenilor, căci ei iubesc adunarea celor ce violență, și bucuros se impreună cu cel necredincios, ei nu își dau întărire cu cel păcatos și cu cel ce lăzăză străbătate impreună se pierd.

Astfel, pentru cele 5000 și biruit de cuvinetele celor fără de lege, Metropolitul a sacrificat pe directorul liceului din Brașov, dar și-a sacrificat și o bună parte din stima și iubirea credincioșilor săi.

Dacă anul a fost destul ca și arhidiocesanii să facă cunoștință sistemului metropolit, urmările acestui sistem vor fi, că vor răsări păcatosii ca iarba, ear cei drepti vor ruga pe Dumnezeu să scape cu mâna sa poporul de oamenii lumii, cari din viața lor și au umplut pântecele lor, încât își vor să se satură și să lase rămasă prinților lor.

Cunoscând sistemul, care în persoana actualului Metropolit și-a găsit cel mai strategic propovăduitor și care pornește din biserică, amănintă să ne cotropezează pe toate căile și prin toate mijloacele, totuștii cel independent la judecăță, curați și drepti la înțelegere să căutăm și să punem stăvila de cu bunăvremec. În biserică să facem ca dragostea evanghelică nefalsificată și dreptatea să se întoarcă la judecăță.

Un arhidiocesan.

Declarări.

Onorată Redacție!

Un prieten al meu numai articolat m'a făcut atent, că în nr. 217 al președintei d-voastre fol, sub titlu „Scoala nefastă”, apărut un articol, în care sunt atașat într-un mod sătmătar.

Scriitorul ascuns sub anoniul „...” nu spune apărat, că oare ce-mi sunt păcatele mele să de mată, în ochii d-sale? Numai a deduce pot, cănd îmi aruncă în ochi, că:

- 1) Am pășit în serviciul statului, adesea „am desertat la străinăt”.
- 2) Că înaintea publicității tractez relații și viziile poporului nostru.
- 3) Că disertaționile mele le public în „situl ei ungurești”.

Nu voiesc să face erorile acelea, în care a scris articolantul cu care cu nicioare. Nu îl urmăreșc în personalitate și văzut în grozolane, nedemne de oameni culti. Răspund la acusele frâțești și cu cea mai mare obiectivitate.

Poate, că sunt preocupat, față de căriera ce mi-am ales-o, dar eu căriera profesională, creșterea tinerimii fără deschilințirea religiei și naționalitate în spirit moral și eu frica lui D-zeu, o tin de cea mai nobilă, de cea mai frumoasă chemare. Către căriera aceasta am simțit în mine iubire și atragere. Această chemare mă nisuiesc să împlini omenescă, și cu cel mai mare zel și constientiositate în astfel de mod, că poporul român, din care m'am născut, nu își voiu aduce pe cap rușine nici când.

Că am primit post de profesor la stat, și că aceasta ar fi păcat, aceea numai un

om într'un grad infinit preocupat și aferma. Căci de ar fi păcat a servit la păcatos, „nevrednicul, neputincios” ar fi acel bărbat român, cari au avut, au și avă post pe cariera justiției sau în ramură a administrației statului. Cu mai păcatos sunt acel ultrașii între care și articulantul „...”, cari în ochi și în mijlocul noastră timbrează statul și păndează în care trăim de străini, și numește devenind pe acel român, cari își împărtășesc de cătăean în serviciul statului.

Al doilea păcat îmi este, că din relație și viziile poporului nostru român.

O Doamne Sfinte! Despre care po să scriu? Doară nu pot scrie despre viziile poporului sătmătar sau spaniol? Despre viziile poporului românesc am scris că acela l cunosc. Poporul românesc îl cunosc din vîrstă, din propria mă experiență.

Oare despre ce-am scris?

Am scris despre concubinatul și jutorile într'un grad așa de mare deosebit la noi în Băsăat!

Am scris despre acestea, cu acel care și-a puterat statul în Băsăat. N-am scris cu acel scop, ca să deosebesc poporul român, sau să-l arăt public maghiar în vreun mod nedeuș.

Altecum nu știu nici un cas, că scriitorul francez sau german care că l-ar fi atacat neamul său, pentru că a tractat, cu scop de sanare, viziile poporului francez sau german.

Se vedem păcatul al treilea! Am amintit le-am publicat la Budapest (Anul 1899 nrul 100 și 112 – anul 279). Că Budapest Hirlap ar fi „...” cum o numește „...” — aceea cred, că o crede nici D Sa.

Alticum nu știe să baba. Baba am scris despre viziile noastre ungurești.

Mă rog de cîntare! Nu am să spun unul român e păcat a scrie ungurești în Ungaria.

A serie frâțușeste sau nemulțumite? A serie ungurește e îndată de permis? A serie ungurește e îndată de păcat și renegatism.

În dișoția articulantului eu văd nimic! Mă bucur că cunosc mai multe limbi nu numai în vorbire — dar și scriere. Mă bucur că articlit mei sunt cea mai mare iubire de dreptate și nu au primit loc în coloanele unei astfel de cărți și Budapest Hirlap, recunoscându-dințre cele mai bine redactate în lume, și recunoscându-ca una dințre cele mai bune și respăndite dintre toate foile patriei și științifice voii scrierii și în viitorul în maghiară — și de a lipsă și în altă parte.

În totdeauna am fost român bun, când nu mi-am denegat neamul, licența, legea. Acela care ar putea a afirma mințe contrarie și un defaimător împălaștămat și fără de cinste și omenie.

— Ei, dar Feodor? — întrebă bătrâna.

— Aceasta să intorească delăsirea și vrut să intre în casă, dar eu nu lăsat.

— Bine. Atunci doarme, se spune. Oare n'o fi văzut nimic?

— Nu cred. S'a dus îndată în trebă!

— Bine. Să-l trimitem să trebă!

— Oare ar fi bine? — întrebă charow.

— Da, da. Acela-i un prost, care nu poate de urias; pe mine m'ască și ștărișorul de căpetenie; pot să-l colăcesc după deget. Si pe urmă, eu să plec de aici pentru o jumătate de ore de aceea trebuie învățat omul acela meșteșugul.

— Orf-cum, eu îl cam bănuiesc. — spuse Zcharow. — El nu-mi pare prost, cum se arată.

După: Vladimir Korow

(Va urma).

Din jurnalul unui călător siberian.

(Continuare.)

Fără de voie mă dădu la o parte de la fereastră. Era teamă. Noaptea era înșelată, dar întunecosă; cred că nici odată n-am să uit noaptea aceea. Rîul galgăia, pădurea vîjăia, — eu însumferam ca amețit. Mă asezai pe mal în iarbă și tremuram din tot trupul. Doamne, Dumnezeule...

„De-oiu fi șezut acolo mult, nu știi. Deodată auzi pe cineva trecând pe lângă mine; era un bărbat, cu haină albă, cu șapă albă și cu bățul în mână. Era notar, care locuia cam la vre-o patru verste de la fereastră. El trecu podul și intră în casă. Fără de voie mă lăsă după dinsul și mă apropiști de fereastră.

Notarul intră, își lăsă șapca din cap și se uită împrejur; singur nu știa pentru ce fusese chemat. Pe urmă se apropia de masa ciungului și-l salută: „Bună seara, Ivan Alexeievici!” Ochiul bătrânelui se spără, hangul trase pe scriitor de mânecă și-i șopti ceva. Notarul parță se minușă. El se apropia de judecător, care era deja cam amețit și se uită la el cu ochii turbură. Se salutară.

— „Cunoști pe omul acesta?” întrebă judecătorul arătând pe ciung.

Notarul schimbă o privire cu hangul.

— „Nu.”

— „Ce o fi însemnat asta? — gândeam eu. Deară și judecătorul îl cunoaște!

Pe urmă judecătorul întrebă ear:

— „Acesta este un Ivan Alexeievici, locuitor de aici, zis și Ciungu?”

— „Nu,” — respunse scriitorul, — nu e el.”

Atunci judecătorul luă un condin și scrise ceva, pe care-l cetă pe urmă.

Auziam și mă cruciam.

In ceea ce scrise se zicea, că acest bătrân, Ivan Alexeievici, nu e Ivan Alexeievici, — că vecinii săi și tot așa notarul nu l-au recunoscut ca atare și că lui îl zice Ivan Ivanovic, pe care nume are și pasaport.

Mi se păru ciudat lucru! Atâtia oameni jurau că nu-l cunosc. Negreșit, totuștii oamenii săi atîrnau de Ivan Zcharow, totuștii erau datorii. Cerețarea se încheia și se dudușă drumul martorilor. Ciungul îl deslegase judecătorul încă de mai nainte mânile Ivan Zcharow scoase parale, pe care le dădu judecătorului. Acesta le numără și le bagă în buzunar.

— Acuma, bătrânelule, trebuie să nu te mai arăți prin locurile astăzi cel puțin trei luni; dacă n'știi, apoi să-ți minte — eu mă spăl pe mână.. Spunești să tragă la scară!

Și eu mă depărta de fereastră, mă dus în sură și credeam că îndată va veni cineva să scoată cașii pentru judecător.

Nu voiam să fiu văzut la fereastră. — Sezul său acolo fără să pot dormi; tot ce se petrecuse mi-se părea un vis, nu-mi puteam să dăna gândurile. Avăzit numai cum petreceau pe judecător. Zungășii sună și pe urmă amușiră; — plecase.

In curând adormiră totuștii în casă, luminările se stinseră, și eu începu să dormesc în cele din urmă. Deodată auzis sunete de clopoțel: clopoțelul unei troice sunau din ce în ce mai aproape în făcerea nopții reci de toamnă. Si cel din casă auzise sunetul și aprinsese lumină. Caili traseră în curte. Un birjar cunoscut ne aducea moșafiri — negreșit din prietenie, pentru că și noi îl dădeam lui mușteril și el nouă.

El, — gândeam eu, — știa vor înopția aici. De altfel, cum știi mai spus, pe mine mă trimiteau rar noaptea cu călători la drum, de obicei se duceau stăpâni și judecători sau fețorii săi cu argatul. Adormiști, cănd mă deșteptă deodată, auzind glasul ciungului și al stăpânilor.

— Ei, ce ne facem acumă? — întrebă bătrânelul. — Unde e Kuzma?

— Tocmai aici e hacul, — spuse Zcharow, — Ivan s'a dus cu judecătorul și Kuzma a șters-o îndată ce a văzut astăzi lume. E un dobitoc, un timp!

Român bun voesc a rămâne și de la înainte ca și până acum — dar totușă dorește și să, prin munca și nu vorbe, să membre folclorice al patriei, în vîrstă două direcții nici când nu vor fi în vîrstă și contrazicțioare.

Cum să aducă, în 9 Noemvrie 1900.

Dr. Josif Siegescu,
profesor gimnastic.

SOAPTE

Pe Murăș...

Murășul își îndreaptă apările spre peisaj, unde crește se scurg valuri după valuri, sprijinate de — gândul ed până și numele ce în ampiile Ardealului au cultivat, vi disprezintă înghiștul de ape străine...

Nai stat puțin, șoptie malul curbat angustior, dormic de a-și vedea mereu cel său în oglinda liniștită a unei stări pe ună odată.

bub chipirile august lor și ochii să-mi
aducre ale sufletului săbucium, dorul sănătății
bătrânește, cătă as doră, — cătă de mult o
lăstă...

Mai stăpuțin gânduri, reoglinindu-mi
si svelta, oprîndu-din mersul spre drui
deznădejdet...

Tururi înalte sunt în preajmd-mi, ale
carei linii șoptite îmbătățesc gîngăcia ei, și
îninală, mai mandră, mai sublină apare
poporul închipuire-mi, dulce ca o feerie...

Dar vîs, apările curg — și gândul mi...
S. Lipovanu.

Noutăți

Arad, 11 Decembrie n. 1900.

Curtea la Budapesta. Se telegrafliază Viena, că Majestatea Sa Monarchul împărat cu mai mulți archiduci și archiducese veni cu începutul lui Februarie la Buda, unde va sta mai mult timp și unde aceeași luncă se va da și un mare bal de curte.

Cadoul împăratului Wilhelm pentru
monarchul prusian Hulsen Haesler sosește azi, în c.c. la Viena, pentru a preda Majestatea Sa Monarchului nostru, în numele împăratului Wilhelm, — bastonul de mareșal român.

Nou consilier de Carte. Cu ocasiunea
a vîrbeului de 50 de ani de existență a Camerei industriale și comerciale din Buda-
pesta, Majestatea Sa a dăruit presidentului
lamei, Lászky Leo dignitatea de consilier
curții regale.

Din archiv. Blajul „Unirea” scrie: Risi-
cul canonic Dr. Vasile Hossu, a fost numit
consilier al bisericii catedrale din Blaj.

Sedinea publică a societății Andrei
Mureșanu. Societatea de lectură „Andreiu Sa-
nu” din Sibiu invită la sedință publică,
se va întâlni Miercuri, în 29 Noemvrie și
în memoria Marelui Arhiepiscop Andreiu,
sala cea mare a edificiului nou semina-
rial, cu următorul program: 1. „Serenada”,
de R. Volkmann, execuție de orchestra societății;
2. „Cuvânt ocasional”, rostit de Vasile
Runcsan, cleric în cursul al III-lea;
„Cheruvic”, aranjat de T. Popovici,
executat de corul societății; 4. „Scri-
erile III”, de M. Eminescu, declamată de
Ioan Gontă, cleric în cursul al III-lea;
„Al III-lea poutpouriu românesc”, de I.
Buresan, orchestrat de Oct. Simion, execu-
tat de orchestra societății; 6. „Influența
relată asupra omului”, disertație de vice-
președ. Sebastian Stanca, cleric în cursul
al III-lea; 7. „Jidau în raiu”, anecdote
de Th. Sperantă, declimată de Ioan Sporea,
profesor în cursul al III-lea; 8. „Hășgana”,
de T. Popovici, executată de corul societății.
Începutul la 7 ore scara. Ofertele bune
cole în favorul societății se vor cumpăra
în sănătate pe căle publică.

Serață literară. Duminică s-au insu-
gerat seratele literare ale casiniei române din
Blaj. Dr. Augustin Bunea a vorbit despre
șteagul românesc de 144 ani.

Explosiune de petrol și 4 morți într-o amănuntită istoria indienilor. Zitele la Chișinău. Foile locale li se anunță o mareu Red Bird, și o fată de rângie indiană, nemocire întemplată alături în Chișinău poate fi socotită între cele mai cunoscute (comitatul Aradului). Un fruntaș român devenit primul instrucție a primăvara în Penacolo, Simeon Braja Cociuba, care multă lăstă, vremea a fost și judecă comună zilele trecute în toate ramurile științei. Cântă admirabil și câmporase din Arad o cantitate mahă visoară, și membră a societății de cultură de petrolier, ca să aibă peste iarnă ură din Boston, cu toate acestea își să își alături dimineață, când fetiță lui Braja a ieșit neamul său propriu. De anume Florița (în vîrstă de 16 ani) avea sănătatea deosebită date pentru sericea să aibă o lampă dintr-o cană mai mare da către apariție este așteptată cu multă petrolier, — din nebăsare de seamă a aruncaturiositate de cercurile literare din Ame- chibritul aprins în cană deschisă. Petroliul să apropie imediat și explozand cu o deu- natură teribilă, a umplut toată odaia de lavă.

În Chișinău. Mare sensație a produs cu flăcări, care mai întâi a aprins hainele Cluj sinucideră unei doamne bine cunoscute, apoi ale mamei și ale altor doi copii, soția dr.ului Paul Palcovici. D-na mai mică, care sărăcă din pat cuprinzătoare și că era tineră, și că văduva spăimă. Vaiete și tipete umplură casa, iar ea bună stare să așteptă cu un tinerețe mobilele dintr-oasă toate devenirea o flăcăru nedică, bărbatul său. Traiul în căsnicie na- Grăbind și vecinii în ajutor, după multă oboseliște au stins focul, dar cei din odaie era tocmă fericit, ci mereu erau în certe erau arși aproape de tot. În scurtă vreme se aștepta să bărbatul nu o mai iubească, să a patru însă: mama și copiii au murit în mijlocul celor mai cumplite dureri, iar Florița pură. Pe când își a luat seama, ea a și se luptă cu moartea și sigur că până acum și ea își a dat suferință.

Bieluș Braja e născut peste măsură, că a proprie și pe părțile mintea, văzându-și astfel stările întregă familie.

Alegeri întregitoare fa Bucovina. Vi- neră trecută s-au întregit în Petruș pe Succava alegările a doi electori pentru curia a patra, înzutind a fi aleși cu majoritatea covîrsitoare de voturi doi membri de la partidul poporul național. Astfel partidul poporul național a reușit la comuna aceasta cu toți electorii săi atât în curia a cincia, cât și în a patra.

Comersul „Junimea” din Cernăuți. Societatea academică „Junimea”, care întrunește în sinul său peste 60 de studenți universitari români, a dat în 8 Decembrie un comers festiv în sala filarmonică din Cernăuți. Comersul a reușit în mod strălucit. Tineretul universitar român — zice „Despre tineretă” — a dovedit și de astă dată că merge înainte pe calea cea mai bună. Tinuta deosebită și bărbătească a studentilor români, energia și vigoarea de care au fost atât de toate cuveniturile tinerilor oratori ai Junimenei, au produs o înspăimântare generală în publicul prezent. Fiecare dintre participanți s-a ales în fine cu cea mai bună impresie și cu cele mai frumoase speranțe în viitorul Jusimiei și al poporului român bucovinean.

Nemocire pe calea ferată. Din Madrid se vedește, că pe linia Cordova-Belmez s-au ciocnit două trenuri. După datele de până acum victimele ciocnirii sunt 7 morți și 16 răniți; și de ceea ce sub ruine vor fi încă mulți morți și răniți, căci linia era în reparare, și la o mulțime de lucrători nu își a dat de urmă.

Cel mai mare clopot din Bucovina. Vechea mitropolie din Suceava (Bucovina), unde odihnește moaștele sfântului martir Ioan cel Nou a fost zilele trecute îmbogățită cu un nou odor măret, adechè cu un clopot mare, care cântărește peste 2200 kilograme. Această clopot mare este vîrșat la Moscova și a fost dăruit numitei mănăstiri la stârinița zelosului ieromonah Pancratie Sidorovici de către evlavioasa doamna Olgă Alexivna Orsianicoff din Moscova. Această clopot — își se scrie „Despre tineretă” — este fără indoială cel mai mare din toată Bucovina; el este foarte frumos lucrat, are sunet limpede și puternic, ce se aude de la chilometri în imprejurime. Deocamdată s-a așezat provizor în ograda mănăstirii de dreapta intrării pe 4 stâlpi puternici de lemn pe cheișuiala cuviosului ieromonah Sidorovici. Lumea curioasă grăbescă la auzul sunetului puternic mic cu mare sprijin locul, ca să vadă cu ochii proprii acest frumos și prețios odor.

Albumul „Vulturul”. Foaia „Vulturul” din Oradea-Mare scoată la anul nou un Album foarte interesant și voluminos, care se va împărtăși gratuit tuturor abonaților „Vulturului”, cari vor să administreze prețul abonamentului la această foie cel puțin pe un sfert de an (3 coroane) înainte. — Prețul Albumului de altfel va fi 4 coroane.

O scriitoare de mare valoare. Ziteala, așa se numește o fecioară indiană de neamul Ogalallasilor, care și-a propus să

tele cele mai alese din literatură formată în jurul poetului“.

Dacă propriaul autorului nici părut să fie hazardat, nu și lipsit interesul de a citi carte în întregă.

Am și găsit în carte amănunte la parte necunoscute, asupra vieții lui Andrei Murășanu și a familei sale; așa că putem să laudăm pe autor pentru osteneala ce și-a dat, calegăduindu-l. Nu putem să ne observăm faptul, că și-a dat totă silința de a ne înșăpa să tabloul să rămână în care s-a dezvoltat și a trait Murășanu, deșteptându-ne venerația pentru Bajul din trecut, pe de-o parte, și jale pentru scârța bardului național român.

Dar întră căt privește reabilitarea poetului, ca să zicem așa, a poetului ca poet, lucrarea nu se găsește la înălțime.

Combată pe d-l Maiorescu, apoi pe d-l Bogdan Duică și în parte pe d-l dr. Braniste, prin Aron Densușianu (pe care îl parafasează) și prin articolele occasionale de ale d-lui Iosif Vulcan.

Credem că această inspirare de nume este suficientă, — mai adăugând că absolut nimic propriu, original, autorul nu dă, — pentru a se marca competența și priceperea literară a părților aduse față în față.

Din exceptele ce reproduce autorul în studiul său din poesiile lui Murășanu, nici un om cu o cultură oarecare estetică-literară nu poate vedea sublimitatea ideilor și curățenia unei limbi curgătoare, ce se atrănește autorului „Răsunetului“. Nu va incita însă, pentru aceasta, nici gloria „Răsunetului“, fericită inspirație a lui Andrei Murășanu, până va mai bate o inimă românească.

Cu combaterea celor „severi“... autorul n'a reușit. Dar de „literatura formată în jurul autorului“... este evident că în carte nu se vorbește, de oare ce — ea nu există! Așa că ne vine să credem, că frâsa respectivă din prefață o putem număra între așa zisele lapsus calamii, trecută neobservată prin corectura.

In privința limbii în care s-a scrisă carte nu avem tocmă să ne plângem; ar fi trebuit de dorit, ca autorul să se desbatere de unele expresioni latiniște și unele traduceri din limbi străine.

Postă Redactiei. I. Gr. în Galata. În numărul viitor după.

Ultime știri.

Fetereburg, 10 Decembrie. Presa rusescă se miră și desaproba faptul că împăratul Germanie îl nu a primit pe Krüger. Chiar presa oficioasă scrie astfel:

„Novoie Wremia“ zice, că purcerearea împăratului Wilhelm este cu atât mai de neînțeles, cu cât în primul rînd Germania trebuia să intervină în favorul Burilor, fiind această de rasă germană. Or împăratul Germanie uita ce telegramă resboinică a trimis lui Krüger cu prilegiul navalirii în Transvaal a lui Jameson?

Dacă împăratul este ocupat cu „civilisarea“ Chiniei — serie „P. Viedemost“ — să nu uite totuști, că în casul present e vorba de un bătrân stimat și iubit în toată lumea, pe care, deși l-au invins, dar nu l-au înghemunit. Krüger n'a meritat o asemenea ofensă.

„P. Listok“ scrie, că dacă Germania a facut Englezilor acest serviciu pentru ca Englezii la rîndul lor să le lase Germanilor în China mâna liberă, apoi curând Rusia, Franța și Spania vor fi pline de demonstrații antigermane.

Londra, 10 Decembrie. În Kewhuseng au fost execuții 12 europeni, între cari înlocuitorul Iones Watt, care și-a lăsat misiunile suedezi și norvegiene. Dăsemenei au fost omorâți sute de chinezii creștini, trecându-i prin tortură groaznică.

Durban, 10 Decembrie. Burile au reușit, ca în apropiere de Standerton să opreasca un tren, care ducea cai pentru armata engleză. El au luat 130 cai, după cum au luat și vre-o 20.000 oi și boi, cari sunt dăsemenei erau destinații armatei engleză.

Berlin, 10 Decembrie. Partea exterioară a portului Taku a înghesat. Peste 50 vapori sunt prinse de năvăți.

Editor. Aurel Popovici Barcanu. Red: respuns: Ioan Russu Șirianu.

BIBLIOGRAFIE

Ratiu (Ioan): Viață și opera lui Andrei Murășanu, studiu istoric-literar. Blaj 1900, p. 182

Indemn pentru a întreprinde această lucrare, după cum însoții au oral o spune și a fost imprejurarea, că în general despre Murășanu s-a scris foarte puțin, și că, cari au scris despre el, unii au fost superficiali, ori unilaterali, alții au fost severi, și cără alti nedrepti.

Pe de altă parte zelosul tînăr: și-a propus să facă „o privire scurtă peste produc-

Lean Manitou

pälärier

în Arad strada Deák-Ferencz nr. 39
*** în casele lui Iorgovici ***

Are onoare a aduce la cunoștință P. T. public, că s'a stabilit în Arad, unde și-a deschis atelierul seu de

— confecțiunea tot felul de pălării. —

Primesc tot felul de pălării pentru domnii, dame și copii
pentru a le repara, văpsi, sau transforma după cele mai moderne
forme, de-asemenei primesc cilindre (jobene), pentru a le călca
cu ferul.

Comandele din provință se execută prompt. Se capătă în atelierul meu tot feliul de pălării gata, se fac și cilindre la comandă precum și orice **pălării**; prompt și cu cele mai moderate prețuri.

Rugând On. public de binevoitorul seu sprinț semneze cu distinsă stimă

531 2-5

Ioan Maniuțiu

811 1900.

végrh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értében ezennel közhírré teszi, hogy a kisjenői kir. járásbíróság 1900. évi V. 348.számú végzése következtében Lazaru György ügyvéd által kéviselt „Victoria” takarékpénztár javára Merces Mihály ellen 1000 korona jár. erejéig 1900 évi julius hó 19-én fogantagonitott kielégítési végrehajtás után lefoglalt és 665 koronára becsült következő ingatlanokat u. m.: buza, juh, kocsi, ló, sertés, széna és tehén nyilvános árverésre eladtak.

Mely árverésnek a kisjenői kir. járásbiróság 1900. évi V. 348 számu végzése folytán 1000 kor. tökekövetelés, ennek 1900. 7vi január hó 21. napjától járó 8%, kamatai, 1/3% válto-díj és eddig összesen 1 kor. 30 fill.-ben már megállapított költségek erejéig Csintyén leendő közzétételére 1900. évi deczember hó 19-ik napjának délutáni 2 óra határidőül kitüzetik és ahoz a venni szándékozók oly megjegyzésekkel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t-cz. 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet igérőnek, bárcon alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és foglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, jelen árverés 1881. évi LX. t-cs. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Kisjenön, 1900. évi deczember hó 6-ik napján.

Skonda Odön, kir. bírósági végrehajtás

584 1--1

A apărut

Și se află de vînzare la administrația „Trib. Poporului” următoarele opuri:

1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor poporale, de Damaschin Medre, învățător; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu hărți geografice — — — — —	”	70 „
2.) „Amicul Poporului“ — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic în cause administrative. Prețul — — — — —	„	1.— „
3.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcătean, — — — — —	„	2.— „
4.) „Judecătoriile cu jurații“ — de Teodor V. Păcăteanu, — — — — —	„	—80 „
5.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcăteanu, — — — — —	„	2.— „
6.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcăteanu — — — — —	„	4.— „
7.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov. — — — — —	„	2.50 „
8.) „Răsboiul pentru neașternare“ și „Povestea unei coroane de oțel“ ambele de George Coșbuc. Prețul Răsboiului „Coroanei“ — — — — —	„	1.20 „
	„	1.80 „
9.) „Din vremuri apuse“ — de Iudita Secula născ. Truția — — — — —	„	1.— „
10.) „Vieritul“ — de Petru Vancu, — — — — —	„	1.— „
11.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga. — — — — —	„	3.60 „
12.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu. — — — — —	„	1.60 „
13.) „Cuvântări bisericești“ — traduse de Ioan Gent. — — — — —	„	5.— „
14.) „Priveag“ — de Ioan Iosif Sceopul, — — — — —	„	1.50 „
15.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilchelm Niemandsz — — — — —	„	1.20 „
16.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom“ (pe note) pentru cor mixt pe 4 voce — de Nicolae Stefu învățător în Arad. Această liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspunză corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase, pricesne și un adaus de cântece poporale. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2—3 voce. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 3 coroane.		

La comande să se mai adauge de fiecare op 10 flori spese postale.